

Teismo praktikos rinkinys

Sujungtos bylos C-181/21 ir C-269/21

G.
prieš
M.S.

ir

BC
ir
DC
prieš
X

(*Sąd Okręgowy w Katowicach* ir *Sąd Okręgowy w Krakowie* prašymai priimti prejudicinį sprendimą)

2024 m. sausio 9 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 267 straipsnis – Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo galimybė atsižvelgti į Teisingumo Teismo prejudicinį sprendimą – Būtinybė pateikti prašomą išaiškinimą, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas galėtų priimti savo sprendimą – Teisėjų nepriklausomumas – Bendrosios kompetencijos teismų teisėjų skyrimo sąlygos – Galimybė apskusti galutinę nutartį dėl prašymo taikyti laikinąsias apsaugas – Galimybė pašalinti teisėją iš bylų nagrinėjančio teismo sudėties – Prašymų priimti prejudicinį sprendimą nepriimtinumą“

Prejudiciniai klausimai – Priimtumas – Ribos – Akivaizdžiai su byla nesusiję klausimai ir hipotetiniai klausimai, užduoti aplinkybėmis, kuriomis naudingas atsakymas yra neįmanomas – Klausimai, susiję su tuo, ar teismas, į kurio sudėtį įeina ypatingomis aplinkybėmis paskirtas teisėjas, atitinka pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo reikalavimus – Nacionalinių teismų jurisdikcija vertinti šios teismo sudėties teisėtumą arba abejoti jo galutiniu sprendimu – Nebuvimas – Nepriimtumas

(SESV 267 straipsnis)

(žr. 68–78 punktus)

Santrauka

Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendė, kad Lenkijos teisėjų, kuriems kilo klausimas, ar pagrindinėse bylose teismo sudėtis atitinka nepriklausomo ir nešališko teismo, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, reikalavimus, pateikti du prašymai priimti prejudicinį sprendimą yra nepriimtini.

Pirmojoje byloje (C-181/21) trijų teisėjų sudėties *Sąd Okręgowy w Katowicach* (Katovicų apygardos teismas, Lenkija) buvo paskirta nagrinėti skundą dėl nutarties atmesti vieno vartotojo prieštaravimą dėl mokėjimo įsakymo. Teisėjas pranešėjas toje byloje išreiškė abejonių dėl to, ar, atsižvelgiant į aplinkybes, kuriomis teisėja A. Z. buvo paskirta į Katovicų apygardos teismą, būtų nagrinėjantis minėtos sudėties, į kurią įeina ir ši teisėja, teismas laikytinas „teismu“. Jo abejonės susijusios, be kita ko, su tokioje skyrimo procedūroje dalyvaujančios *Krajowa Rada Sądownictwa* (Nacionalinė teismų taryba, Lenkija; toliau – NTT¹) statusu ir veiklos pobūdžiu.

Dėl bylos C-269/21 pažymėtina, kad trijų teisėjų sudėties *Sąd Okręgowy w Krakowie* (Krokvos apygardos teismas, Lenkija) išnagrinėjo banko skundą dėl nutarties, kuria to paties teismo teisėjas patenkino vartotojų prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemonės. Šios trijų teisėjų sudėties teismas pakeitė skundžiamą nutartį, atmetė visą šį prašymą ir grąžino bylą vieno teisėjo sudėties teismui. Šiam teisėjui kilo abejonių dėl to, ar Sąjungos teisę atitinka banko skundą išnagrinėjusio teismo sudėtis, taigi ir abejonių dėl šios sudėties teismo sprendimo galiojimo. Vienas iš trijų teisėjų sudėties teismo narių buvo teisėja A. T., 2021 m. paskirta į Krokvos apygardos teismą per procedūrą, kurioje dalyvavo NTT.

Tokiomis aplinkybėmis teisėjas pranešėjas pirmojoje byloje ir vieno teisėjo sudėties teismas antrojoje byloje nutarė pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus, kuriais iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į ypatingas teisėjų A. Z. ir A. T. skyrimo aplinkybes, teismo sudėtis, į kurią įeina šie teisėjai, atitinka pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę, reikalavimus ir ar pagal šią teisę² reikalaujama savo iniciatyva nušalinti tokius teisėjus nuo atitinkamų bylų nagrinėjimo.

Teisingumo Teismo vertinimas

Pirmiausia Teisingumo Teismas priminė, kad iš SESV 267 straipsnio formuluotės ir jo sistemos matyti, jog prejudicinio sprendimo priėmimo procedūra, be kita ko, grindžiama prielaida, kad nacionaliniuose teismuose iš tiesų nagrinėjama byla, kurioje jie turi priimti sprendimą, galimai atsižvelgdami į prejudicinį sprendimą³.

Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nors kiekvienas teismas privalo patikrinti, ar jo sudėtis atitinka pagal įstatymą įsteigto nepriklausomo ir nešališko teismo, kaip tai suprantama visų pirma pagal ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, apibrėžtį, kai dėl to kyla didelių abejonių, SESV 267 straipsnyje nurodyta būtinybė prejudicine tvarka gauti prašomą Teisingumo Teismo išaiškinimą reiškia, kad tik nacionalinis teismas gali remtis šiuo išaiškinimu ir atsižvelgdamas į jį įvertinti, ar kitas tos pačios sudėties teismo teisėjas buvo teisėtai paskirtas, ir prireikus šį teisėją nušalinti.

Šiuo klausimu konstatuotina, kad to daryti negali prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje C-181/21 pateikęs teisėjas, nes nei iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, nei iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos nematyti, kad pagal nacionalinės teisės normas vien šis teisėjas galėtų imtis tokių veiksmų. Vadinasi, byloje C-181/21 prašomas Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimas neatitinka sprendimo, kurį pagrindinėje byloje galėtų priimti vien teisėjas, pateikęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą, priėmimo objektyvaus poreikio.

¹ Ankstesnės nei 2018 m. sudėties NTT.

² Žr. ESS 2 straipsnį ir 19 straipsnio 1 dalį, siejamus su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu.

³ 2022 m. kovo 22 d. Sprendimas *Prokurator Generalny (Aukščiausiojo Teismo Drausmės bylų kolegija – Skyrimas)*, C-508/19, EU:C:2022:201, 62 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

Dėl bylos C-269/21 Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pats prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, jog trijų teisėjų sudėties teismo priimta nutartis, kuria pakeistas šis prašymą pateikusių teismo sprendimas ir atmestas atitinkamų vartotojų prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones, nebegali būti skundžiama, todėl pagal Lenkijos teisę turi būti laikoma galutine. Nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad dėl šios nutarties atsirado teisinis nesaugumas, nes kyla abejonių, ar ją priėmusio teismo sudėtis yra teisėta, jis nenurodo jokių Lenkijos proceso teisės nuostatų, suteikiančių jam jurisdikciją – dar ir įgyvendinamą vieno teisėjo sudėties teismo – nagrinėti, ar visų pirma Sąjungos teisę atitinka trijų teisėjų sudėties teismo priimta galutinė nutartis dėl prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Be to, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad trijų teisėjų sudėties teismo priimta nutartis saisto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teisėją, o šis teisėjas neturi įgaliojimų „nušalinti“ teisėjo, įeinančio į šią nutartį priėmusio teismo sudėtį, arba kelti abejonių dėl tos nutarties.

Taigi Teisingumo Teismas konstatavo, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje C-269/21 pateikęs teismas pagal nacionalinės teisės normas neturi jurisdikcijos vertinti, ar trijų teisėjų teismo, priėmusio galutinę nutartį dėl prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones, sudėtis, konkrečiai – teisėjos A. T. skyrimo sąlygos, yra teisėtos visų pirma pagal Sąjungos teisę, ir prireikus kelti abejonių dėl šios nutarties.

Iš tiesų, kadangi visas ieškovų pagrindinėje byloje prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones buvo atmestas, trijų teisėjų sudėties teismas šį prašymą galutinai išnagrinėjo. Taigi byloje C-269/21 pateikti klausimai glaudžiai susiję su proceso pagrindinėje byloje etapu, galutinai pasibaigusių ir atskirtu nuo bylos nagrinėjimo iš esmės klausimo, kurį vienintelį turi spręsti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Vadinasi, tie klausimai neatitinka objektyvaus poreikio priimti sprendimą byloje iš esmės, o jais siekiama, kad Teisingumo Teismas bendrai įvertintų, nors to nereikia toje byloje, Lenkijos bendrosios kompetencijos teismų teisėjų skyrimo procedūrą.